

वाफेचे इंजिन

MPSC Group B व C तसेच तलाठी

संपूर्ण One-Liner Revision

शोध / विकास	व्यक्ती	वर्ष	परीक्षेसाठी One-Liner
वाफेवर चालणारे प्रारंभीचे इंजिन	थॉमस सेव्हरी	1698	खाणीतील पाणी उपसण्यासाठी थॉमस सेव्हरी यांनी वाफेवर चालणारे पंपिंग इंजिन विकसित केले.
न्यूकॉमन वाफेचे इंजिन	थॉमस न्यूकॉमन	1712	थॉमस न्यूकॉमन यांनी अधिक व्यावहारिक वातावरणीय वाफेचे इंजिन विकसित केले.
स्वतंत्र कंडेन्सर	जेम्स वॉट	1765	जेम्स वॉट यांनी स्वतंत्र कंडेन्सर विकसित करून वाफेच्या इंजिनाची कार्यक्षमता वाढवली.
वॉटचे सुधारित वाफेचे इंजिन	जेम्स वॉट	1769 पेटंट	जेम्स वॉट यांनी वाफेच्या इंजिनात महत्त्वपूर्ण सुधारणा करून त्याचा औद्योगिक वापर मोठ्या प्रमाणात शक्य केला.
रोटरी वाफेचे इंजिन	जेम्स वॉट	1780चे दशक	वॉट यांच्या सुधारित रोटरी इंजिनामुळे यंत्रे सतत फिरत्या गतीने चालवणे शक्य झाले.
उच्च-दाब वाफेचे इंजिन	रिचर्ड ट्रेविथिक	1801-1802	रिचर्ड ट्रेविथिक यांनी उच्च-दाब वाफेच्या इंजिनाच्या विकासात महत्त्वाचे योगदान दिले.
वाफेचे रेल्वे इंजिन	जॉर्ज स्टीफन्सन	1814 पुढे	जॉर्ज स्टीफन्सन यांनी वाफेवर चालणाऱ्या रेल्वे इंजिनाच्या विकासात महत्त्वपूर्ण योगदान दिले.
रॉकेट (Rocket)	जॉर्ज स्टीफन्सन	1829	'रॉकेट' हे स्टीफन्सन यांचे प्रसिद्ध वाफेचे रेल्वे इंजिन होते.

सर्वात महत्वाचे One-Liners

1698 — थॉमस सेव्हरी — वाफेवर चालणारे पंपिंग इंजिन.

1712 — थॉमस न्यूकॉमन — व्यावहारिक वातावरणीय वाफेचे इंजिन.

1765 — जेम्स वॉट — स्वतंत्र कंडेन्सर.

1769 — जेम्स वॉट — सुधारित वाफेच्या इंजिनाचे पेटंट.

1780चे दशक — जेम्स वॉट — रोटरी वाफेचे इंजिन.

1801-02 — रिचर्ड ट्रेविथिक — उच्च-दाब वाफेचे इंजिन.

1814 — जॉर्ज स्टीफन्सन — प्रारंभीचे रेल्वे वाफेचे इंजिन.

1829 — जॉर्ज स्टीफन्सन — 'रॉकेट' रेल्वे इंजिन.

MPSC साठी लक्षात ठेवा

"वाफेच्या इंजिनाचा शोध = जेम्स वॉट" असे सरळ लिहिणे ऐतिहासिकदृष्ट्या अचूक नाही.

⇒ सेव्हरी → न्यूकॉमन → वॉट → ट्रेविथिक → स्टीफन्सन

हा क्रम लक्षात ठेवा. जेम्स वॉट हे वाफेच्या इंजिनाचे मूळ शोधक नसून त्याच्या कार्यक्षमतेत आणि औद्योगिक उपयोगात मोठी सुधारणा करणारे प्रमुख अभियंता होते.